Poëziedebuut van Arubaanse Gina Henriquez

Door Wim Rutgers

De Curaçaose auteur Jules de Palm heeft zich wel eens uitgelaten over wat hij karakteriseerde als de koloniaal ingewortelde schrijfangst die iedere Antilliaanse auteur zou bekruipen die tot publiceren besluit over te gaan. Het gesproken woord is vluchtig, maar met wat je opschrijft leg je je vast. Neem daarbij nog de kleinschaligheid van onze gemeenschap waarin iedereen zonder meer iedereen kent en schrijven wordt niets minder dan een waagstuk, het stellen van een daad.

Deze gedachte proefde ik in de bundel van Gina Henriquez' dichtersdebuut dat de titel *'Triminti'* draagt. Dat is volgens de woordenboeken: nieuwsgierig in ongunstige zin en bemoeiziek. Dat is dus eerder het tegengestelde van de schrijfangst waarover Jules de Palm het heeft. Maar Gina Henriquez speelt met de woorden *triminti* en *tribi*. De nieuwsgierige neemt ook de vrijmoedigheid om te durven zeggen wat ze denkt en voelt: *"e curashi pa bisa cu frankesa loke mi ta pensa y sinti. Ta manera un mucha tribi, cu pa fastioso ta haci co'i triminti."* En hiermee zijn we bij dan toch bij de overwonnen schrijfangst van de kleinschaligheid beland waarover Jules de Palm het had. Hoe heeft Gina Henriquez dat in haar debuut *'Triminti'* uitgewerkt?

INHOUD

De bundel bevat vijf afdelingen in ruim zestig pagina's, waarin als het ware de verantwoording van een leven wordt afgelegd. Het is een leven waarbij gevoelens van eenzaamheid en verlangen en teleurstelling overheersen. In de slotverzen van het slotgedicht dat tevens het titelgedicht van de bundel is, wordt dit samengevat. Het gedicht over een cactus in het raam van een bouwval eindigt met de verzen: *"Pa contempla di cerca / con den tempestad di bida / man duro di tempo y abandono / ta deteriora mi existencia. / Ai tuna mira e shelo... / Bo no ta desespera / ora bo perde tur bo anhelo?"* Deze slotwoorden vormen een retorische vraag en maken *'Triminti'* tot een trieste bundel omdat het antwoord zich laat raden.

De lezer die achter de titel *'Amor'* van de eerste afdeling een aantal gedichten over liefdesvervulling verwacht, is op het verkeerde been gezet. Hier gaat het om gedichten over de kwetsbaarheid van iemand die in de steek gelaten is door de geliefde. Vergeten lukt niet: *"M'a biaha bai leu / Pa lubida bo / Pero ora m'a yega / m'a topa cu bo / den mi pensamento (...) Mi kier lubida bo, / pero en cambio / mas mi recorda bo"* (17). Het 'waarom' blijft onzeker. In het slotgedicht van elf versregels komt het woord *'pakico'* zeven keer voor!

'Experiencia' spreekt ook over teleurstelling en over gemiste kansen in het leven, vooral het eigen leven. De dichteres constateert mislukking, maar ook geloof als uitweg. In een relatief lang gedicht, *'Mi caya'* klinkt sociaal protest over moreel verval: *"M'a cana asina hopi / ayera nochi / pero e Playa na unda mi a nace / mi no a logra topa cune"* (32) De dichteres kiest daarom aan het einde bewust voor de eenzaamheid: *"Mi merdianan na Alto Vista / bin tir'un bista pa bo sa / o miho bo keda unda bo ta / pa bo no bin molestia / / Mi merdianan na Alto Vista / ta di mi so nan ta..."* (36-37)

In *'Protesta'* klinkt even een strijdvaardiger toon in een gedicht over de vrouw en vinden we wat lichtvoetiger gedichten waarin dingen en dieren centraal staan, maar deze afdeling eindigt met de klacht dat de dichteres moe is van alle hypocrisie, gewetenloosheid, leugens, pretenties en valse politieke beloftes: *"Mi ta cansa / Cansa di tanto hipocresia / Fada di tanto mentira / mal inventa / pa hende sin consenshi / cu ta hunga sin nan sa."*

In de korte afdeling *'Plegaria'* klinkt in enkele religieuze gedichten als gebeden even een acceptatie door: *"M'a tir'un bista poco atras / / y m'a descubri / con felis bida a kier mi / sin mi sa..."* (51). Maar in het slotdeel 'Pensando' overheerst weer de teleurstelling: *"Si acaso mi n'por / compronde hende / ta pasobra nan ta gusta / husga sin tende"* (54). De natuurgedichten in dit deel zijn een metafoor voor de persoonlijke stemming: *"Watapana yorando / tur dobla na tera / Kwihi temblando / E solo aki n'ta di ayera / Cadushi na rudia / cu brasanan habri henter dia / Tene misericordia mi Dios / Corda un poco riba nos"* (57).

De uitdaging die de dichteres in een openingsgedicht vooraf nog wilde aangaan is op een verlies van elk verlangen uitgedraaid: *"Pa mira mi / sunu, mi berguensa / y sinti mi ansha, / mi desesperacion"*.

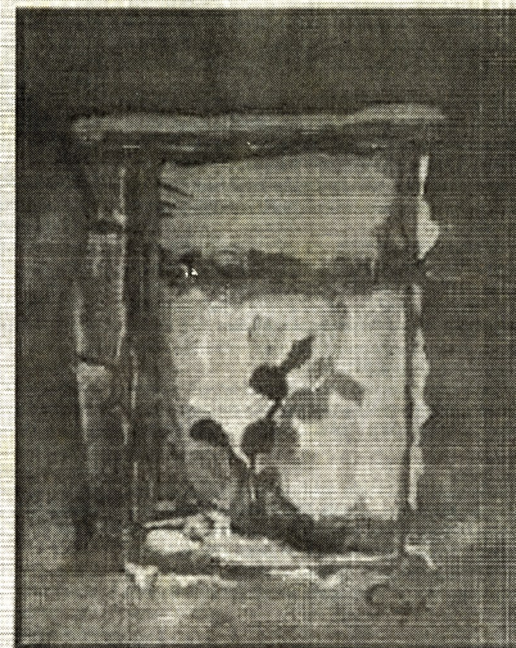
Dat uit deze gevoelens toch nog vijfendertig gedichten zijn voortgekomen blijkt evenmin enige voldoening op te leveren, want het enige metagedicht in de bundel, over het dichten zelf, concludeert dat de dichterspoging op *'porkeria'* is uitgelopen: *"m'a termina e famoso poesia / Cu a resulta di ta puro / porkeria"* (60) En intussen gaat het leven voorbij...

STRUCTUUR

De bundel is zorgvuldig samengesteld. Na alle teleurstelling in het persoonlijke en sociale leven is religie het enige wat de mens kan helpen om tot vrede met zichzelf en de wereld te geraken. De bundel geeft de indruk van langzaam gerijpt en voltooid te zijn.

Gina Henriquez beschrijft haar ideeën en gevoelens in eenvoudige, vrij enjamberende gedichten die vooral opvallen door het vaak (te) opvallend aanwezige rijm, dat soms geslaagd is, soms pure rijmdwang verraadt als de woordkeus door de rijmklank bepaald is. Een willekeurig voorbeeld: *"y tampoco capseis / pa otro su beis"* De bundel is wisselend van kwaliteit en bevat geslaagde gedichten en verzen van minder kwaliteit. *'Triminti'* is daarom bij tijd en wijle een mooie, maar steeds een bundel met trieste gevoelens. De kracht van de bundel als geheel zit in de persoonlijke expressie. Hiermee zijn we terug bij de gedachte van Jules de Palm en de moed die er nodig is om je in een kleine gemeenschap met een nog korte schrijftraditie toch zo eerlijk en ronduit te durven uitspreken.

De door Unoca gesponsorde uitgave is bij VAD gedrukt en maakt een verzorgde indruk. Het voorwerk had evenwel beter gekund. De plaats waar de opdracht en het voorwoord staan is vreemd. De korte biografie had achterin geplaatst moeten worden. Waarom worden in de inhoudsopgave wel de delen aangeduid maar niet de afzonderlijke titels genoemd?

Gina Henriquez: Triminti
Intercultura 1999-2000